

CIP foundation

Nyhedsbrev

Oktober 2025

Ny politisk sæson med store politiske beslutninger i horisonten

Den politiske sæson er skudt i gang, og vi ser ind i et travlt efterår med et dansk EU-forbundskab, kommunalvalg og et folketingsår med vigtige beslutninger om bl.a. en samlet økonomisk plan for Danmark, som statsministeren har annonceret, vil blive præsenteret i begyndelsen af det nye år.

Alt det skal ske på et tidspunkt, hvor verden er i opbrud, de internationale institutioner vakler og nye politiske alliancer ser dagens lys.

Disse geopolitiske udfordringer har været en fremkaldervæske, som har tydeliggjort andre store samfundsudfordringer: Sikkerhedsmæssigt, klimamæssigt og økonomisk med vigende produktivitet og et stort investerings efterslæb i offentlig infrastruktur.

Udfordringer, som kan sammenfattes i et massivt og påtrængende behov for samfundsinvesteringer i forsvar og sikkerhed, i energi og kritiske råstoffer, i grøn omstilling og klimatilpasning, i uddannelse og forskning, i offentlig infrastruktur og i digitalisering. Hver for sig er det store opgaver. Samlet udgør de en monumental udfordring, der kalder på investeringer, der langt overstiger det niveau, vi hidtil har haft.

Det særlige er, at der i stort omfang er tale om investeringer, som markedet ikke løser af sig selv på grund af tidshorisonten, risici og vanskeligheder med at værdiansætte.

Det komplicerer de politiske og kommercielle beslutninger om at investere. Og samtidig er

vi i den situation, at ingen præcist ved, hvor store investeringer, det kræver nu og i fremtiden at skabe et robust og sikkert samfund med høj velstand og velfærd. Ideelt set skal vi kunne rangordne og prioritere alternative investeringsmuligheder på et nogenlunde ædelagtigt fagligt grundlag.

Derfor går vi i CIP Foundation i gang med at udarbejde en langsigtet investeringsplan for Danmark i samarbejde med nogle af landets dygtigste samfundsarkitekter. Var har bedt professor ved Aarhus Universitet, Philipp Schröder stå i spidsen for et Advisory Board, som skal rådgive os undervejs. Læs mere om projektet og vores Advisory Board [her](#).

Vi kommer til at belyse, hvor meget der skal investeres for at opretholde vores levestandard og udvikle vores samfund. Og ikke mindst hvordan vi kan finansiere det, uden at det vælter vores økonomiske balance og sætter den langsigtede holdbarhed over styr.

Som optakt til projektet har vi i dette nyhedsbrev bedt professor, Philipp Schröder give sin analyse af behovet for investeringer og de udfordringer og dilemmaer vores projekt rummer. Vi er pinligt bevidste om, at det er en svær opgave, vi har givet os selv.

Produktiviteten af en af de udfordringer, vi står med. Director for Global Presence i Novo Nordisk Fonden og Senior Fellow i CIP Foundation, Jens Lundsgaard giver i et interview sin vurdering af, hvordan AI kan bidrage til at øge produktiviteten. Og tidl. direktør i Vækstfon-

den og nuværende bestyrelsesleder for partnerskabet Invest for Impact Denmark, Rolf Kjærgaard giver en analyse af hvilke aktører, der kan være med til at finansiere fremtidens samfundsinvesteringer, og hvordan det kan gøres.

God læselyst !

Torben Möger Pedersen, Formand for CIP Fonden

Charlotte Jepsen, Ledende partner i CIP Fonden

Indholdsfortegnelse

Kommentar fra Torben Möger Pedersen og Charlotte Jepsen	2
Investeringer og ledelse er nøglen til at forløse potentialerne i AI	4
De store samfundsinvesteringer står i kø - det kalder på en prioritering	6
Europas økonomi og grønne omstilling kræver en ny tilgang til investering	8
Information og fakta	10

Investeringer og ledelser er nøglen til at forløse potentialer i AI

Nye former for AI vil speede væksten i arbejdsproduktiviteten op i de kommende årtier. Europa er sakket bagud og det er en trussel mod konkurrencekraft og dermed fundamentet for vores velfærd, påpeger Jens Lundsgaard.

Der er en dobbelthed i budskabet fra Jens Lundsgaard, senior fellow i CIP Foundation. Han er netop tiltrådt som Director for Global Presence i Novo Nordisk Fonden og kommer fra en stilling som vicedirektør med ansvar for forskning, teknologi og innovation i OECD, hvor han blandt andet har set ind i AI's betydning for den økonomiske vækst. Det er hans forventning, at det tager tid før nye former for AI løfter samfundsøkonomien. Og samtidig har han et krystalklart budskab: Det haster med massive investeringer i AI. Ellers vil Europa sakke yderligere bagud.

–Der er blevet investeret langt mere massivt i USA og Kina, og med den betydning nye former for AI får, vil det blive afgørende for samfundsøkonomien og velstanden. Der er behov for langt større investeringer fra europæisk side. Jo hurtigere, jo bedre, siger han. Generativ AI er blandt de mest avancerede

former for AI, hvor algoritmen kan trænes. Mens de tidligere versioner af AI kan behandle eksisterende data, kan generativ AI generere nyt indhold.

Og spørgsmålet er ikke, om generativ AI får afgørende betydning for produktiviteten. Det er snarere, om betydningen bliver betydelig, meget stor eller enorm. Så selv når man som Jens Lundsgaard og OECD er forsigtige i forventningerne, er der ingen tvivl om, at integrationen af ny AI vil være afgørende for konkurrenceevnen de kommende 10-20 år.

OECD's analyse peger på, at forskellige former for AI over de næste ti år kan hæve arbejdsproduktiviteten knap 0,5-1 procent årligt. Det skal lægges oveni den eksisterende produktivetsforbedring, som ligger i niveauet 1-1,5 procent om året. Sådanne tal lyder måske ikke af meget, men det er markant, for det betyder at arbejdskraftens produktivitet i de kommende år kan vokse 50 procent hurtigere end hidtil, fortæller Jens Lundsgaard.

BRED BETYDNING

Andre forskere og tænketanke forventer endnu større effekter af AI. Den Internationale Valutafond IMF peger på, at AI giver årlige produktivetsgevinster på 1-1,5 pct., mens McKinsey tidligere har arbejdet med et bredt skøn fra 0,5 og helt op til 3,5 procent.

–På tværs af de meget forskellige bud, står det fast, at nye former for AI får afgørende

betydning for produktiviteten. Når du ser på de store aktører i verdensøkonomien, vil det være afgørende for konkurrencekraften de kommende år, at man formår at hente gevinsterne ved AI. Her er status desværre, at Europa halter langt bagefter USA og Kina, siger Jens Lundsgaard.

På mange områder er generativ AI stadig en umoden teknologi, så det er svært at pege på præcist hvilke områder, der bliver berørt – men nok endnu sværere at pege på hvilke områder, der ikke bliver berørt.

Vi kan allerede nu se, at AI får bred betydning, fastslår Jens Lundsgaard. For uanset om det er udvikling og forskning i nye produkter, optimering af produktion, diagnostik i sundhedsvæsenet eller kommunikation og sprogbehandling er der allerede i dag områder, hvor virksomheder er i gang med AI-løsninger. Og vi er endda kun i den ret spæde start, mange virksomheder er ikke for alvor kommet i gang med at udnytte mulighederne.

MERE END FESTSANGE OG GYMNASIEOPGAVER

Toppen af AI-isbjerget blev synlig og folkelig, da ChatGPT dukkede op for to-tre år siden. Alt fra festtaler og oversættelser til gymnasieopgaver kunne løses med det rette prompt.

Men den generative AI går både længere tilbage og har en langt bredere betydning. Især fordi AI vil få ekstrem betydning inden for

forskning og udvikling.

–I en lang række tilfælde vil generativ AI markant kunne nedbringe tiden fra den første idéfase til en ny teknologi kan gå i produktion, siger Jens Lundsgaard.

Som eksempel nævner han algoritmen AlphaFold, der er udviklet med Google DeepMind. Den kan forudsige, hvordan proteiner folder sig. Det er måske uforståeligt for de fleste, men får enorm betydning for både life-science og andre nøglesektorer.

Kilde: OECD.org

-Det har betydet et kvantespring for biotek-forskningen. Det kan også benyttes til nye grønne teknologier, det kan eksempelvis være en bedre udnyttelse af energimængderne i affald. I sidste ende vil der være forskere, som gennemgår resultaterne og afprøver dem i laboratoriet. Men med algoritmen kan du langt hurtigere finde frem til hvilke løsninger, der har potentiale og er værd at bruge kræfter på at afprøve i laboratoriet. På den måde kan AI accelerere udviklingen af anden ny teknologi og dermed blive ved med at løfte samfunds-økonomien også på længere sigt, siger Jens Lundsgaard.

At det netop er Google DeepMind er stikordet til det, som ifølge Jens Lundsgaard er helt afgørende. Investeringer.

DeepMind blev oprindeligt udviklet i Storbritannien. Men da der skulle kapital til videreudviklingen, endte det med at blive en del af amerikanske Google.

TOPLEDERE HALTER BAGUD

DeepMind er langt fra enestående. I mange tilfælde er virksomhederne med umodne men lovende teknologier rykket over Atlanten, når der skulle findes kapital. Ser man over de seneste 15 år er de amerikanske investeringer i informations- og kommunikationsteknologi vokset dobbelt så hurtigt som de europæiske, hvilket er en afgørende forklaring på, at Europa er saktet agterud.

-Samlet set er den europæiske økonomi stor, men som det også påpeges i Draghi-rapporten, er der ikke et samlet velfungerende kapitalmarked i Europa. Det er helt afgørende, at vi får ændret på dette for at sikre finansiering til vækstvirksomheder i Europa, siger Jens Lundsgaard.

Udover investeringer står der ledelse som det

andet afgørende styresignal, der ifølge Jens Lundsgaard skal til for at få Europa op i et andet AI-gear.

Det skal ikke forstås som et ønske om, at der skal flere ingeniører og dataloger ind på direktionsgangene i de store europæiske koncerner.

Virksomhedernes bestyrelser og direktioner skal ikke have fingrene langt nede i AI. Men de er nødt til at forstå de forretningsmæssige muligheder i AI bedre. Det er topledelse, der kan sikre investeringer og beslutte at de helt nødvendige udviklingsprojekter sættes i gang.

Desværre er der tal, som peger på, at det lige netop er på toplederniveau, at forståelsen for AI-potentialer halter mest.

I en undersøgelse har Deloitte set på, hvordan de nordiske virksomheder arbejder med generativ AI. Der er selvfølgelig mange virksomheder, som endnu ikke er i gang, så i undersøgelsen er der også spurgt ind til interessen for området.

Mens der er relativ høj interesse for AI blandt medarbejdere og linjeledere, er det kun lidt under hver tredje topdirektør på såkaldt C-level, altså CEO's, CFO's og andre i de egentlige koncerntopledelser, der udtrykker høj interesse for generativ AI. På globalt plan har langt flere topdirektører forstået, at de er nødt til at interessere sig for AI. Her er det seks ud af ti koncerndirektører, der har høj fokus på området.

Endnu værre står det til på bestyrelsesplan i de nordiske koncerner. Her er det kun hver sjette af de adspurgte medlemmer af virksomhedsbestyrelser, som har høj interesse for AI. På globalt plan er det næsten halvdelen.

-I betragtning af, at det er direktionerne og bestyrelserne, som skal træffe de helt afgørende beslutninger, er det bekymrende, at der er så lav interesse for området. De beslutninger, som bliver truffet inden for de kommende år, kan blive afgørende for virksomhedernes fremtidige konkurrenceevne og markedsposition, siger Jens Lundsgaard.

LANGSOM TILPASNING TIL NYE TEKNOLOGIER

Der vil være masser af virksomheder og hele sektorer, hvor gevinsterne ikke høstes helt så hurtigt, som i tilfældet med AlphaFold-algoritmen. Men typisk vil afgørende nye teknologier accelerere arbejdsproduktiviteten, og ofte vil det ske over en længere årrække.

I det notat, som ligger bag OECD's bud på AI's betydning for produktiviteten, har de set på tidligere teknologispring som introduktionen af elektricitet, computere og internettet. Den afgørende fællesnævner er, at selvom mange måske afprøver de nye teknologier, så kan indtrængningstiden være ganske lang før de fulde produktivtetsgevinster opnås. Det er forklaringen på, at OECD sammenlignet med

andre forskere og tænketanke er forsigtige i deres bud på, hvor hurtigt AI vil påvirke produktiviteten i de kommende år. Ofte ser man en periode, hvor den nye teknologi mere eller mindre bliver brugt på den eksisterende teknologiske betingelser. Jens Lundsgaard nævner elektrificeringen som eksempel.

-I starten af industrialiseringen havde man fabrikker i flere etager, fordi man havde en central dampmaskine, som via remtræk var den afgørende energikilde. I en periode, efter man havde fået elektricitet, fortsatte man med at bygge fabrikker i det samme design, først efter en del år forstod man, at det slet ikke var nødvendigt, da man med flere mindre elektromotorer kan indrette produktionen efter andre hensyn. Det var først her man begyndte at bygge fabrikker i ét plan, hvor varerne nemmere kan transporteres rundt, hvorved man fik den fulde gevinst af overgange til elektricitet, siger han.

Jens Lundsgaard peger på historien om elektriciteten for at understrege, at vi endnu ikke kan overskue hvilke forandringer AI vil accelerere i måden virksomheder indretter sig for.

-Der er mange udfordringer, herunder også en del, som handler gennemsigtighed og etik. De udfordringer skal vi løse samtidig med at vi ikke må tøve med at satse på AI. For i sidste ende vil det være en afgørende faktor, hvis vi skal sikre den velstand, vi har i de nordiske og europæiske lande, siger han.

De store samfundsinvesteringer står i kø - det kalder på prioritering

Nyt projekt fra CIP Foundation med professor Philipp Schröder i spidsen for advisory boardet skal afdække modeller, der kan tiltrække privat kapital til de store samfundsinvesteringer

De aktuelle geopolitiske udfordringer har været en fremkaldervæske, som har tydeliggjort andre store samfundsudfordringer, vi som samfund i årevis har ignoreret.

Den pointe kommer fra Philipp Schröder, professor i økonomi ved Aarhus Universitet.

Behovet for samfundsmæssige investeringer er massivt. Med en verden som på få år er helt forandret, står behovet for at styrke Danmarks og Europas forsvar og sikre adgang til både energi og kritiske råstoffer krystalklart. Samtidig er der behov for massive investeringer i grøn omstilling, i klimatilpasning, i uddannelse, i forskning og i digitalisering. Og oveni kommer en offentlig infrastruktur, hvor både veje, bygninger, forsyningsnet og kloakker er godt og grundigt slidte, og her vil der også blive behov for kapital.

En gennemgående fællesnævner er, at det er områder, som markedet ikke løser af sig selv. Derfor er der behov for prioritering og en overordnet investeringsplan ud fra et samfundsperspektiv.

Det er baggrunden for et nyt projekt i CIP Foundation med titlen "Investeringsplan 2050 for Danmark". Philipp Schröder er formand for advisory boardet i projektet, der har undertitlen "modeller for offentlige private partnerskaber om finansiering af vigtige samfundsinvesteringer."

"Projektet har to søjler. Vi skal se på, hvordan man kan lave modeller, så vi har et bedre grundlag at prioritere på. Samtidig skal vi se på, hvordan man kan styrke offentlige og private partnerskaber for finansiering. Hvis vi kan skabe de rigtige rammer, så pensionsselskaber og andre investorer kan bidrage til finansieringen af de store samfundsinvesteringer, vil det bidrage til at løse behovet for kapital, men det stiller selvsagt krav til afkast og risikoprofil," siger han.

ISEN KAN HURTIGT BLIVE TYND

I en snak med Philipp Schröder får man hurtigt bevis for, at han med forskerjobbet har valgt det rigtige karrierespor. Der kommer ingen hurtige politiker-buzzword eller sælgeragtige smarte løsninger fra Aarhus-professoren.

Han kobler let de økonomiske teorier med pædagogiske og praktiske eksempler, der illustrerer problematikkerne, men er samtidig særdeles forsigtig med at træffe konklusioner på et løst grundlag.

"Det her projekt skal løbe over to år. Det er meget komplekse problemstillinger, som ikke kan løses på to år. Når du skal vurdere effekterne af alt fra uddannelse til infrastruktur,

kan isen lynhurtigt blive tynd, hvis du ikke arbejder meget seriøst," siger han.

Den samfundsmæssige prioritering ser han som en nødvendighed. Grundlæggende fungerer markedsmekanismerne fint, når det gælder de kortsigtede investeringer. Men markedet er modstræbende over for de store samfundsmæssige investeringer med en lang horisont og store risici, og områder som forsvar og sikkerhed kan kun meget svært værdifastsættes.

"Derfor skal vi se på, hvordan vi som samfund kan rangordne og prioritere en række værdige investeringsformål. Her handler det om at afdække det samfundsmæssige afkast," siger han.

Den afdækning er langt fra ligetil. Man kan let argumentere for, at både veje og vandforsyning er afgørende for erhvervsudviklingen. Stærke internetforbindelser er centrale for digitaliseringen, som fremmer produktiviteten. På samme måde med uddannelse. Både virksomhederne og de offentlige velfærdssystemer skal jo have adgang til veluddannet kvalificeret arbejdskraft.

Omvendt er en bro, som kun få kører på, ikke en lønsom investering, påpeger Philipp Schröder. Han nævner forsigtigt - uden at nævne stednavne - at der nok også er anlagt motorveje, som ikke ville være der, hvis beslutningen var blevet truffet ud fra en mere grundig økonomisk kalkule.

Kilde: [Aarhus Universitet](#)

PAS PÅ MED STØTTE

Når man skal værdisætte samfundsinvesteringer, handler det ikke kun om, hvorvidt de bliver brugt, men også om hvad de benyttes til, pointerer Philipp Schröder med et jordnært eksempel.

"Hvis du investerer i stærke digitale net, har det klart en værdi, hvis det bidrager til produktivitet i virksomhederne og i den offentlige sektor. Hvis digitaliseringen primært bliver brugt til, at vi streamer Netflix, så vil den samfundsmæssige merværdi ikke nødvendigvis være særlig stor," siger han.

Han peger samtidig på det begreb, økonomerne kalder crowding out. Begrebet handler om, at man fra offentlig side begynder at betale aktører for noget, de ville gøre alligevel

“Hvis man begynder at argumentere for, at det er en lønsom samfundsmæssig investering at sponsorere, at alle 17-årige får betalt et kørekort af det offentlige, så de kan tage et job som pakkebud, så overser man den simple kendsgerning, at hovedparten af de unge havde taget kørekortet alligevel,” eksemplificerer han.

FORSKNING OG EKSPORTKREDIT FUNGERER

Philipp Schröder peger på styringen af de offentlige innovations- og forskningsmidler som et af de områder, hvor han gerne vil hente inspiration. Her er den statslige prioritering og markedskræfterne blandet på en fornuftig måde.

“Man går ikke ind og detailstyrer, men arbejder mere missionsdrevet med en række prioriterede indsatsområder. Det kan være alt fra kræftforskning til forskning i CO2-lagring. I stedet for at pege på præcis hvilke teknologier, man vil have, bliver forskningsmidlerne uddelt på baggrund af det, man gerne vil opnå. Og så sætter man markedskræfterne i spil mellem universiteter, privatsektorforskning og andre aktører,” siger han.

Eksportkredit er et andet område, hvor arbejdsdelingen mellem offentlige og private aktører skaber værdi. Hos det statsligt ejede EIFO,

det tidligere EKF (Eksportkreditfonden), kan de private virksomheder afdække risici, når de eksporterer. Her har der simpelthen ikke været nok private aktører, som finder opgaven med den komplekse vurdering af økonomierne og den politiske stabilitet i fjerne lande tilstrækkeligt attraktiv. De vil ofte være overforsigtige, påpeger Philipp Schröder.

Som modsatrettet eksempel nævner Philipp Schröder sine egne oplevelser med telesektoren. Undervejs i sine studier flyttede han fra Tyskland til Storbritannien i 1990'erne. Og mens det offentlige telemonopol i Tyskland var særdeles langsommeligt, når man skulle have flyttet et fastnetnummer, skete det på få dage hos det privatiserede British Telecom. På teleområdet har overgangen fra monopoler til marked betydet effektiviseringer og bedre service, hvilket samlet set er en samfundsøkonomisk gevinst, fremhæver Philipp Schröder.

Mens konkurrencen og markedsudsættelsen fungerer optimalt i de sektorer, hvor virksomheder med forholdsvis kort horisont kan få et afkast, kan det være langt sværere at tiltrække privat kapital til langsigtede og usikre investeringer.

Eksemplet med eksportkredit peger på, at risikoafdækning er helt centralt, hvis man vil skabe mere attraktive partnerskaber, hvor privat kapital bidrager til at løse de vigtige samfundsopgaver, pointerer Philipp Schröder. “Det er et af de områder, vi skal se nærmere på. Der vil være områder, hvor hvis en offentlig aktør kan bidrage til at mindske og sprede risiko, så vil det formentlig kunne tiltrække privat kapital på en måde, som gavner samfundsøkonomien, siger han.

På den anden side er det helt centralt, at man rent faktisk kan identificere og beskrive den markedsfejl, som den offentlige deltagelse

afhjælper. Hvis staten går ind uden, at der er en markedsfejl at adressere, risikerer indsatsen blot at blive en gavebod, der forvrider de private investeringsstrømme, påpeger Philipp Schröder.

STAFETTEN SKAL VIDERE

Som økonom er han samtidig pinligt bevidst om, at økonomien ikke er den eneste parameter, der er i spil i de store samfundsmæssige investeringer.

Uanset om det gælder sundhed, internetdækning, postomdeling eller vejnet, vil der altid være politiske beslutninger, hvor vi i fællesskab som en del af samfundskontrakten har besluttet hvilken service, vi som borgere kan forvente, uanset hvor i landet vi bor eller hvor gamle vi er.

“Det er jo derfor beslutninger træffes politisk og ikke udelukkende ud fra en økonomisk kalkule. Som økonomer kan vi regne på effekterne på samfundsøkonomien, så vi får et nøgternt billede af effekter, men vi giver stafetten videre til politikerne, som må prioritere og træffe beslutningerne,” siger Philipp Schröder.

Han peger samtidig på, at det er en fejlslutning, hvis man tror, at den offentlige sektor altid er præget af et rationelt og langsigtet investeringsperspektiv. For hvor de private aktører bliver målt på afkastet til ejere og investorer, bliver de offentlige beslutningstagere – politikerne – også målt mindst hvert fjerde år, når de er på valg. Det har økonomer studeret og betegner som politiske konjunkturcykler.

Det skal man også have i baghovedet, når man vurderer beslutningerne, påpeger Philipp Schröder, der godt ved, at han her skal belægge sine ord varsomt.

“Jeg vil ikke anfægte de politiske beslutningstageres motiver. Men det er naivt at tro, at de

politiske prioriteringer altid rammer rigtigt. I værste fald er truffet med en fireårig horisont. Du kan også finde eksempler på ubehagelige prioriteringer, som ikke bliver til noget. Formodentlig er ideologi ikke den bedste investeringsrådgiver,” siger han.

Aarhus-professoren fremhæver sundhedssystemerne som et eksempel på, at designet og samspillet mellem de private og offentlige aktører selv i de rige lande kan være skruet vidt forskelligt sammen. Med store konsekvenser for den samfundsmæssige pris for ydelserne og det, vi som samfund får for pengene.

“I internationalt lys er det danske sundhedssystem særdeles effektivt, og samtidig koster det en langt mindre del af BNP end hvad, der bliver brugt på sundhedsområdet i vidt forskellige lande som Tyskland og USA. I USA har du en spøjs alliance mellem udbydere af sundhedsydelser og en privat forsikringssektor. Det er endt i et enormt højt udgiftsniveau med en relativt beskeden og ulig fordelt sundhedseffekt,” siger Philipp Schröder.

Med Philipp Schröder for bordenden i projektet, som nu sættes i gang, forekommer det sikkert, at der næppe kommer nemme løsninger i kategorierne “meget mere stat” eller “meget mere marked”. Hertil er der alt for meget nøgtern forsker og alt for lidt ideolog i Aarhus-professoren.

Europas økonomi og grønne omstilling kræver ny tilgang til investering

Europa og Danmark kan fint konkurrere på forskning og venturekapital. Men vi skal investere anderledes og langt mere offensivt, så virksomheder med kritisk ny teknologi ikke flytter over Atlanten, når produktet skal kommer-cialiseres og skaleres, mener Rolf Kjærgaard.

Kilde: Rolf Kjærgaard

Hvad nytter det at have en fornuftig pensionsopsparing, hvis man samtidig lever i et land og en region af verden, hvor økonomien er sakket bagud med alt hvad det indebærer for velfærd og jobmuligheder, og man samtidig uden for sin dør tydeligt kan se resultaterne af de uløste klima- og miljøkriser?

Det er Rolf Kjærgaard, bestyrelsesleder for partnerskabet Invest for Impact Denmark og direktør for Vækstfonden frem til 2022, som stiller tingene skarpt op. Hans centrale pointe er, at vi i Danmark og Europa radikalt skal ændre vores tilgang til investeringer. Det er afgørende, både for at løse de økonomiske udfordringer Europa står over for og for at udvikle virksomheder med nye cirkulære og bæredygtige teknologier.

“Vi har masser af relevant forskning i Europa, som er afsættet for vækstvirksomheder. Problemet er længere henne i økosystemet. Når idéerne skal udvikles, kommer-cialiseres og skaleres, kræver det store investeringer. Her svigter vi i Europa, og de teknologiske vækstvirksomheder søger i stor stil mod USA,” siger han.

Det koster. For det er først, når virksomhederne er store, de leverer den samfunds-mæssige værdi med vækst, job og indtægter for både ansatte, aktionærer og statskassen.

EUROPÆISK UDFORDRING

Rolf Kjærgaard peger på tre afgørende elementer i økosystemet for vækstvirksomheder, som han mener er afgørende for, at vi som

samfund kan frembringe virksomheder med nye banebrydende teknologier og høste den samfundsøkonomiske gevinst. Det er forskningen, adgangen til kapital og den eksisterende industri.

“Når vi ser på forskningen, er vi rigtig gode i Europa. Det viser både antallet af patenter og videnskabelige artikler. Inden for biotech, pharma, klima- og miljøteknologier er vi helt på højde med USA, og på nogle områder endda bedre. Venturekapitalen til at understøtte virksomhederne i den første fase er også til stede. Her er der både business angels og fonde,” siger han.

Rolf Kjærgaard fortsætter:

“Udfordringen er kapital, når ideerne for alvor skal kommer-cialiseres og skaleres. Her taler vi om beløb på 100 millioner euro eller mere i hver investeringsrunde. Når du ser på de fonde, der kan løfte det, så er der to i Europa og 45 i USA,” siger han.

Når det gælder den eksisterende industri, bør Europas store, etablerede virksomheder, ligesom de amerikanske, læne sig dybere ind i økosystemet for nye virksomheder og teknologier, mener Rolf Kjærgaard.

“Det handler om at ledelserne i de store virksomheder beslutter sig for strategisk at prioritere ventureinvesteringer i nye virksomheder. Og så holder fast over tid, for det tager op mod ti år at opbygge kompetence og troværdighed

som corporate ventureinvestor og samtidig skabe resultater,” siger han.

MENTAL BLOKERING

Draghirapporten fra efteråret 2024 er på mange måder blevet et wake-up call. For med rapporten blev det påpeget, at Europa var ved at blive verdensøkonomiens gamle trætte mand, mens det var USA og Asien, som lå i spidsen med fremtidens teknologier.

Som i så mange andre sammenhænge gælder talemåden “follow the money” også her. I Europa skal vi blive langt bedre til at investere i os selv, siger Rolf Kjærgaard.

Her er vi tilbage til pensionisten med en polstret pensionsopsparing, som alligevel kan ende lettere deprimeret.

“Hvis dit afkast er skabt med investeringer i amerikansk og asiatisk teknologi og global dominans, som har svækket Europa, hvor er det så dine børn og børnebørn skal finde job?” spørger Rolf Kjærgaard retorisk.

Han efterlyser et opgør med vanetænkningen. Lige som man engang sagde, at der aldrig var en it-chef, som havde mistet jobbet ved at købe IBM, så er der en konservatisme blandt investeringscheferne i de store pensionskasser, hvor den dominerende tilgang er at sprede investeringerne med en stor portefølje af globale aktier.

“Pensionsselskaberne skal tage vare på vores allesammens penge, og de skal ikke gå på kompromis med afkastet, men der er en mental bremse. Når du kigger på det risikostjerede afkast, er der masser af uudnyttede potentialer i at investere i teknologi og innovation i europæiske selskaber,” siger Rolf Kjærgaard.

Med øget appetit på investeringer i Europa vil pensionsselskaberne stadig leve op til det, man kalder fiduciary duty, som også omfatter hensynet til pensionsopsparenes langsigtede interesser, der ligger udover den kortsigtede forrentning.

“En direktør for et hollandsk pensionsselskab sagde meget rammende. Hvad nytter det, at opsparene får et fint afkast, hvis de knap nok kan trække vejret på grund af forurenede luft,” siger Rolf Kjærgaard.

VINDENERGIEN VISTE VEJEN

Han efterlyser nye investeringsværktøjer, og her skal staten og både erhvervsdrivende og almennyttige fonde løfte en særlig opgave.

“Staten og fondene kan have en mere langsigtet tilgang, og de kan leve med større risici i de enkelte investeringscases. Derfor er der behov for, at vi tænker i modeller, hvor du kombinerer staten og fondenes langsigtede investeringer og risikovillighed med kapital på helt almindelige vilkår, hvor der typisk er en langt kortere horisont,” siger han.

Et godt eksempel er Novo Nordisk Fondens og EIFO's investering i det grønlandske selskab Rock Flour Company, der vil udnytte potentialer i det såkaldt gletsjermel. Det er fint malet klippe, som ligger i bunden af indlandsisen, og løber med smeltevand ud. Gletsjermelet kan både binde kvælstof og nedsætte klimaudledningerne, når det spredes på helt almindelige marker.

Rolf Kjærgaard nævner også opbygningen af den danske vindmølleindustri som et godt eksempel på, hvordan staten med støtteordninger og garanterede priser op gennem 90'erne og nullet skabte grundlaget for en vindmølleindustri med developere, producenter og et væld af underleverandører på alt fra logistik til komponenter.

FONDENE KAN SPILLE NY ROLLE

Han har et særligt godt øje til fondene. Både de erhvervsdrivende og de almennyttige fonde. Her efterlyser han også et paradigmeskift.

Typisk har fondene en investeringspolitik, som ligger tæt op ad pensionskasser og banker. Det er især gennem de filantropiske uddelinger, at fondene understøtter deres formål. Rolf Kjærgaard ser gerne at der bliver bygget bro over afgrænsningen mellem investering og filantropi.

-Fondene kan blive en endnu vigtigere spiller, fordi de kan agere som en langsigtet investor og fordi de har et stærkt formål. Hvis de arbejder endnu mere målrettet og ambitiøst med såkaldte missionsdrevne investeringer, vil det have langt større impact end det fondene kan udrette alene med deres uddelinger, siger han.

SER MULIGHEDER I USA

Klima- og miljøteknologi er et af de områder, hvor Europa er førende. Derfor skal vi også se mulighederne, når Trump-regeringen bakker ud af udbygningen af vedvarende energi, og USA går baglæns på hele bæredygtighedsagendaen, mener Rolf Kjærgaard.

I forvejen er der europæiske styrkepositioner. Det gælder områder som energi og vandteknologi og fremtidens fødevarer, som kræver en omlægning væk fra de traditionelle animalske produkter.

-Samtidig er der lige nu hundredvis af amerikanske selskaber, som har set deres finansieringsmuligheder, der skal bruges til at kommercialisere og skalere deres teknologier, falde fra hinanden. Der er et momentum for at skabe en strøm i den modsatte vej, så en række innovative amerikanske virksomheder rykker til Europa, siger Rolf Kjærgaard.

Information og fakta

med udgangspunkt i CIP Foundations tre projektkategorier

Landbrug og fødevarerproduktion

Fakta om landbrug og fødevarerproduktion

Priser på fødevarer

32 pct.

Siden 2021 er priserne på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer steget med 32 pct., hvilket er dobbelt så meget som det samlede forbrugerprisindeks.¹

Danmarks største eksporterhverv

204 mia. kr.

eksporterede den danske fødevarerklunge for i 2024, svarende til 22 pct. af den samlede vareeksport, hvilket gør fødevarerklungen til et af Danmarks største eksporterhverv.²

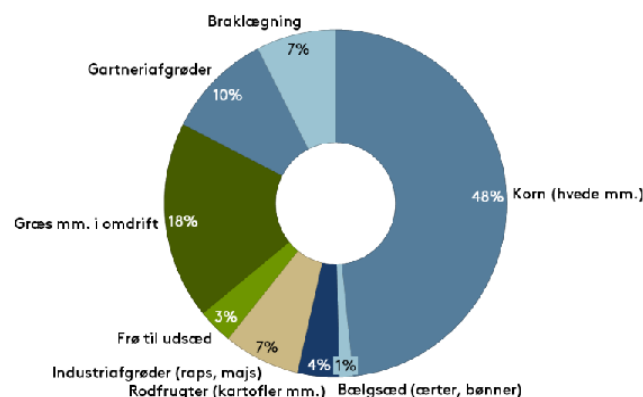
Antal af fuldtidslandmænd

5.817

Antallet af heltidsbedrifter faldt til 5.817 i 2024, hvilket er 477 færre end i 2023. For 10 år siden var der ca. dobbelt så mange.³

Kilder: 1) Danmarks Nationalbank, 2) Landbrug og Fødevarer & 3) Danmarks Statistik

Fordelingen af dansk landbrugsproduktion efter afgrødekategorier

Kilde: Danmarks Statistik, AFG6

Anm.: Fordeling af dansk landbrugsproduktion efter afgrødekategorier i 2024, med korn som hvede, byg, rug mm. som den største andel.

Relevante udgivelser

September 2025	Globale forhold driver høje fødevarerpriser i Danmark og udlandet (Danmarks Nationalbank) (link)
Juli 2025	Økologi i Danmark (Landbrug og Fødevarer) (link)
November 2024	Fakta om Fødevareklyngen (Landbrug og Fødevarer) (link)

Kommende arrangementer

27. oktober 2025	Seminar om biokul som fosforgødning (CIP Foundation) (link)
18.-19. november 2025	Økologikongres 2025 (Landbrug og Fødevarer) (link)
7.-8. januar 2026	Plantekongres 2026 (Landbrug og Fødevarer) (link)

CIP Foundations projekter på området

CO₂-lagring i landbruget med biokul →

Dette projekts ambition er at udarbejde et prospekt for CO₂-lagring i landbruget med biokul for at fremme markedet og øge interessen hos investorer og mulige deltagere i værdikæden.

Derudover er ambitionen at skabe grundlag for markedsdrevne negative emissioner fra landbruget.

Se alle udgivelserne i projektet [her](#).

Projektstatus:

Hvad er det næste skridt?

- Biokul kan anvendes til at fange og lagre CO₂. Med høje fosforpriser er der samtidig interesse i at kunne udnytte fosforet i biokul.
- CIP Foundation har sammen med lokale planteavlskonsulenter undersøgt mulighederne. Sammen med Landbrug & Fødevarer inviterer CIP Foundation til et seminar om biokul som fosforgødning d. 27. oktober. Formålet med seminaret er at synliggøre nytten af at benytte biokul som fosforgødning. Seminaret er målrettet landmænd, aktører i pyrolysebranchen, forskere og myndigheder og øvrige som har interesse i biokul og fosforgødning.

Energi og infrastruktur

Fakta om energi og infrastruktur

Dansk importbehov i 2035

~ 7 GW

Sammenlignet med nabolande vil Danmark i 2035 forventeligt have den laveste selvforsyningsgrad i de mest ekstreme timer. I de værste timer er importbehovet ca. 7 GW i Vestdanmark.¹

Investeringer i vandsektoren

841 mia. kr.

er ifølge DANVA nødvendigt frem mod 2069 for at sikre stabil forsyning, rent drikkevand og effektiv spildevandshåndtering. Det svarer til en fordobling af det nuværende niveau, og skyldes i høj grad en aldrende infrastruktur og klimaforandringer.²

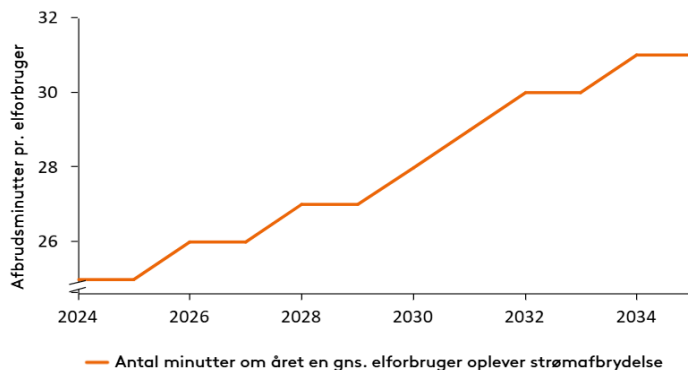
Dansk kulforbrug er faldet med

90 pct.

Siden 2010 er det danske kulforbrug faldet med næsten 90 pct. grundet stigning i forbruget af vedvarende energi.³

Kilde: 1) Sund & Bælt, 2025 2)+3) Energinets aktuelle temaer

Stigende pres på elnettet medfører flere afbrudsminutter for den enkelte forbruger

Kilde: Energinets redegørelse for elforsyningsikkerhed 2025 (CIP Foundations tilvirkning)

Relevante udgivelser

August 2025	Klimastatus og –fremskrivning 2025 (KEFM) (link)
September 2025	Redegørelse for elforsyningsikkerhed 2025 (Energinet) (link)
September 2025	Vejen til et ambitiøst klimamål (CONCITO) (link)

Kommende arrangementer

22. oktober 2025	Energipolitisk Konference 2025 (Dansk Industri) (link)
30. oktober 2025	Hvordan får vi finansieret de rigtige klimatilpasningsløsninger i fremtiden? (DNNK konference) (link)
26.-27. november 2025	Build for Water konference (link)

CIP Foundations projekter på området

Klimatilpasning til oversvømmelser – hvordan organiseres og finansieres det? →

Formålet med projekt er at finde konstruktive veje, så mere klimatilpasning kan gennemføres. Klimaforandringerne betyder mere vand – både fra oven, fra siden og fra neden – og dermed større risici for for oversvømmelser.

Projektstatus:

Danmarks havnekapacitet i lyset af udbygningsplaner og målsætninger for havvind →

Formålet med projektet er at kortlægge behovet for havnekapacitet i lyset af Danmarks udbygningsplaner og politiske målsætninger for havvind.

Projektstatus:

Roadmap for en dansk brintinfrastruktur →

Formålet er at lægge sporene for markedsadgang, grønne investeringer og brintproduktion i stor skala. Udbygningsplanen understøtter de politiske erklæringer ved at tilskynde til en udnyttelse af samtlige danske VE-ressourcer.

Projektstatus:

Data og digitalisering

Fakta om data og digitalisering

Datacentre i Danmark

3,4 mia. kr. Datacentre bidrager til den økonomiske vækst med 3,4 mia. kr. samt har det medført 5.500 job.¹

Generativ AI

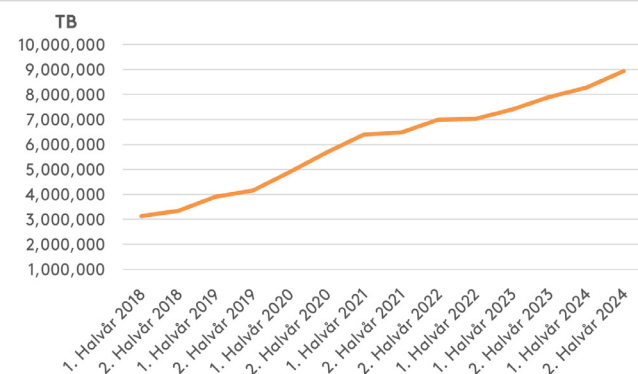
7 ud af 10 virksomheder bruger generative AI (f.eks. ChatGPT, Gemini, Perplexity mm.), hvilket er en markant stigning siden sidste år.²

Smart-home løsninger til hjemmet

42 pct. af 16-74-årige bruger smart-home løsninger, hvilket er en stigning siden 2022.³

Kilde: 1) og 2) Dansk Industri, 3) Danmarks Statistik

En stigning i datatrafikken, der på blot seks år er mere end fordoblet

Kilde: Digitaliseringsstyrelsen

Anm.: Tallene omfatter både fastnet- og mobildatatrafik, samt måles det terabytes

Relevante udgivelser

September 2025 Virksomhedernes anvendelse af AI 2023-2025 (Digitaliseringsstyrelsen) ([link](#))

Juni 2025 Digitaliseringens rygrad (DI Digital) ([link](#))

Maj 2025 Et grønnere og mere fleksibelt elforbrug (CE på vegne af CIP Foundation) ([link](#))

Kommende arrangementer

4. november 2025 CIP Foundation inviterer til morgenseminar om potentialerne i forbrugsfleksibilitet

7. november 2025 Driving IT 2025 (IDA) ([link](#))

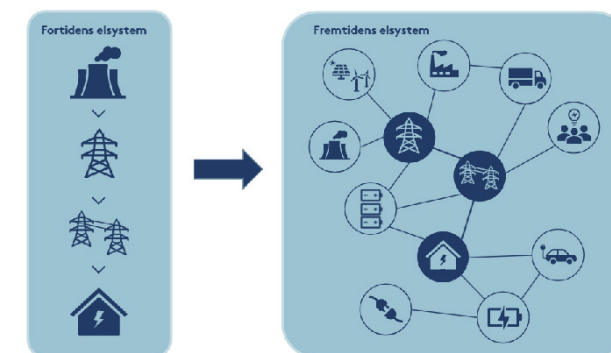
20. november 2025 Green Power Denmark R&D Summit 2025 ([link](#))

CIP Foundations projekter på området

Forbrugsfleksibilitet i elsystemet →

Projektet undersøger, hvordan data og digitalisering kan gøre mindre elforbrugeres forbrug mere fleksibelt og dermed styrke et elsystem, der i stigende grad afhænger af vind og vejr. Fokus er på de samfundsøkonomiske gevinster, data- og reguleringsmæssige udfordringer samt, hvordan data kan organiseres for at skalere løsninger, skabe et marked og fremme innovation. CIP Foundation har offentliggjort en analyse af de økonomiske og klimamæssige gevinster ved større forbrugsfleksibilitet ([link](#)).

Hvad er næste skridt?

CIP Fonden offentliggør en analyse af de regulative barrierer for fleksibilitet og en analyse af hvordan digitale standarder kan understøtte fleksibilitet.

Projektstatus:

Abonnerer du endnu ikke på nyhedsbrevet om CIP Foundations aktiviteter og projekter?

Hvis du ønsker at modtage fremtidige nyhedsbreve, kan du til-
melde dig nedenfor.

[Tilmeld dig nyhedsbrevet her](#)

CIP foundation

Kontakt os på:
CIP Foundation
Gdanskgade 18
2150 Nordhavn
Danmark